**Projektowanie uniwersalne kultury – dostępność w instytucjach kultury**
**Zadanie 3.1 Kompleksowy program szkoleń w zakresie projektowania, budowania i realizacji dostępnej oferty kulturalnej**

# Strategia wdrażania dostępności w oparciu o Model Dostępnej Kultury

Dokument służy wypracowaniu strategii wdrażania dostępności w instytucji kultury. Wskazuje najważniejsze zagadnienia i obszary, które muszą być wzięte pod uwagę w sytuacji tworzenia planu inicjowania i rozwijania dostępności w oparciu o Model Dostępnej Kultury.

Regulamin Zadania 3.1 definiuje Strategię wdrożenia dostępności jako – dokument opisujący sposób wdrożenia modelu dostępności, uwzględniający m.in. cele i harmonogram działań, dobór narzędzi niezbędnych do tworzenia oferty kulturalnej z partycypacyjnym udziałem grupy docelowej, opis zasad komunikacji z grupą docelową oraz interesariuszami działań IK, sposobu identyfikacji potrzeb i doboru środków ich zaspokajania, identyfikację ryzyk, sposoby weryfikacji sukcesu oraz niezbędne zasoby.

Tworzenie strategii ma być Wynikiem ciągu szkoleń i sesji tutorskich oraz pracy nad autodiagnozą, które są zaproponowane każdej instytucji kultury włączonej w to działanie.

Opracowywanie strategii jest pomyślane jako proces, w który należy zaangażować jak najwięcej pracowników i pracownic każdej instytucji. Punktem wyjścia do tworzenia strategii jest obecna, zidentyfikowana w całym spektrum działań projektowych sytuacja instytucji kultury. W oparciu o ten stan proponujemy stworzyć strategię w dwóch wymiarach – planu krótkoterminowego i długoterminowego. Spojrzenie na instytucję w tych dwóch wymiarach pozwoli, naszym zdaniem, najlepiej przygotować się do wdrażania zmian systematycznych, efektywnych i odpowiadających rzeczywistym możliwościom instytucji kultury. Pozwoli też odpowiedzieć na oczekiwania odbiorców ze szczególnymi potrzebami, zwłaszcza osób z niepełnosprawnością i osób starszych.

Dokument wskazuje elementy, które należy wziąć pod uwagę przy budowaniu strategii wdrażania dostępności w oparciu o Model Dostępnej Kultury. Poszczególne punkty/obszary powinny zostać uwspólnione z procedurami wewnętrznymi instytucji lub dostosowane do już istniejących dokumentów.

Należy udzielić odpowiedzi we wszystkich, wyszczególnionych poniżej obszarach w rygorze: minimalna liczba słów: 200; maksymalna liczba słów: 750.

**Pełna nazwa instytucji: Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu. Niemiecki nazistowski obóz dla polskich dzieci w Łodzi (1942-1945)**

## I. Stan obecny

### 1. Rodzaj instytucji kultury, zespół i podejmowane działania

Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu. Niemiecki nazistowski obóz dla polskich dzieci w Łodzi (1942-1945) jest państwową instytucją kultury, wpisaną do rejestru instytucji kultury prowadzonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pod numerem RIK 125/2021. Swoją misję edukacyjną, naukową oraz wystawienniczą realizujemy obecnie w tymczasowej siedzibie przy ul. Piotrkowskiej 90 w Łodzi. Główne założenia programowe koncentrują się wokół unikalnej, a zarazem niezwykle trudnej tematyki: badaniu i upowszechnianiu wiedzy o martyrologii najmłodszych obywateli polskich w okresie II wojny światowej. Dotyczy to w szczególności niemieckiego obozu przy ul. Przemysłowej w Łodzi oraz jego filii w Dzierżąznej.

Stała oferta instytucji obejmuje bezpłatne, kameralne zwiedzanie wystawy multimedialnej „Mamo, czemu nie przyjeżdżasz? Listy dzieci z obozu na Przemysłowej", które przeznaczone jest dla osób powyżej dwunastego roku życia. Ponadto Muzeum stale realizuje lekcje muzealne dla szkół, pokazy filmowe, konferencje naukowe oraz spacery terenowe i wirtualne śladami dawnego obozu. W ostatnim roku działalności, jako odpowiedź na potrzebę rozszerzania zasięgu, rozwijano dedykowany portal edukacyjny wojennedziecinstwo.pl.
OzN korzystają z oferty wystawienniczej i edukacyjnej przygotowanej przez Muzeum. Ważną grupą odbiorców naszej oferty są świadkowie historii, czyli osoby starsze, często mające trudności w obszarze poruszania się, słyszenia i widzenia.

Jesteśmy w trakcie procesu inwestycyjnego zakładającego powstanie instytucji kultury bez barier. Staramy się, aby przyszła siedziba była dostosowana dla każdej grupy odbiorców dzięki projektowaniu uniwersalnemu.

Do zadań Muzeum należą:

- gromadzenie, opracowywanie, konserwacja, przechowywanie i udostępnianie zbiorów związanych z historią obozu dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi i jego filii w Dzierżąznej koło Zgierza;

- działalność wystawiennicza, edukacyjna i naukowa, dotycząca upowszechniania wiedzy na temat funkcjonowania obozu dla dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi w latach 1942-1945 oraz jego filii w Dzierżąznej koło Zgierza w latach 1943-1945;

- działalność wystawiennicza, edukacyjna i naukowa dotycząca upamiętnienia najmłodszych ofiar II wojny światowej, gehenny polskich dzieci na terenach Polski okupowanych przez III Rzeszę i ZSRS;

- działalność wystawiennicza, edukacyjna i naukowa dotycząca losów dzieci – sierot wojennych w Polsce oraz dzieci Żołnierzy Wyklętych, bohaterów polskiego podziemia niepodległościowego;

- współpraca z organizacjami non-profit, organizacjami nieposiadającymi osobowości prawnej oraz edukatorami społecznymi w zakresie m.in. upamiętnienia historii obozu dla dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi;

- współpraca z muzeami, osobami fizycznymi, osobami prawnymi – w szczególności z Rzecznikiem Praw Dziecka – w zakresie problematyki dotyczącej praw dziecka i naruszeń tych praw.

Wypełniając ten punkt można skorzystać z opublikowanego na stronie www instytucji, a wymaganego przez Ustawę o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, opisu działań podejmowanych przez IK.

W tej części proszę uwzględnić:
a) rodzaj instytucji kultury i założenia programowe,
b) zespół, kompetencje pracowników i pracownic,
c) działania będące w stałej ofercie instytucji oraz działania nietypowe, podjęte na przykład w ostatnim roku działalności,
d) współpracę ze środowiskami, organizacjami i podmiotami lokalnymi, nie tylko związanymi z osobami z niepełnosprawnością i osobami starszymi.

## 2. Sposoby badania potrzeb publiczności o szczególnych potrzebach

Dotychczasowe działania Muzeum w zakresie diagnozowania potrzeb publiczności o szczególnych potrzebach miały charakter głównie wewnętrzny i analityczno-promocyjny. Kluczowym krokiem badawczym, który zapoczątkował systemowe podejście do problematyki dostępności, było zlecenie zewnętrznego, profesjonalnego audytu dostępności cyfrowej serwisu internetowego. Badanie to zostało przeprowadzone w lutym 2025 roku przez niezależnych ekspertów ds. dostępności. Raport z tego audytu pozwolił na precyzyjne zidentyfikowanie barier technicznych, strukturalnych i treściowych w przestrzeni wirtualnej muzeum. Wskazał on również na pilną konieczność głębokiej przebudowy kanałów on-line pod kątem standardów WCAG, co stało się fundamentem do wdrożenia nowych rozwiązań technologicznych.

W obszarze działalności programowej i stacjonarnej, pracownicy instytucji prowadzili działania o charakterze ewaluacyjnym, skupione wokół realizowanych wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i wystawienniczych. Ewaluacja ta była ściśle zintegrowana z bieżącymi działaniami promocyjnymi Muzeum. Polegała ona przede wszystkim na zbieraniu oraz analizowaniu opinii publiczności (ze szczególnym uwzględnieniem seniorów, osób starszych oraz środowisk kombatanckich) pod kątem czytelności odbioru komunikatów, estetyki materiałów drukowanych oraz ogólnego sposobu promocji wydarzeń.

W proces ten bezpośrednio zaangażowany był koordynator danego wydarzenia oraz zorganizowany zespół obsługi widza i edukatorów. Pracownicy ci, dzięki bezpośredniemu kontaktowi z odbiorcami podczas trwania projektu, na bieżąco weryfikowali reakcje publiczności. Monitorowali oni komfort poruszania się po przestrzeni ekspozycyjnej oraz zbierali ustne uwagi, postulaty i wnioski zgłaszane przez uczestników o szczególnych potrzebach. Taka metoda ankietyzacji swobodnej oraz obserwacji uczestniczącej pozwoliła na szybkie reagowanie na bieżące

niedogodności architektoniczne i organizacyjne. Zebrane w ten sposób dane jakościowe stanowią cenny materiał wyjściowy do opracowania długofalowej strategii dostępności Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu, która zakłada przejście od ewaluacji powydarzeniowej do uniwersalnego projektowania oferty wspólnie z przedstawicielami środowisk osób z niepełnosprawnościami.

Proszę opisać dotychczas przeprowadzone działania, które miały na celu diagnozę potrzeb środowisk osób z niepełnosprawnościami, w tym działania o charakterze badawczym, animacyjno-badawczym czy sieciującym. Proszę uwzględnić zaangażowanie pracowników i pracownic instytucji kultury w takie działania, sytuacje wykorzystania zewnętrznych ekspertów, wskazać kontekst podjętych dotychczas działań.

## 3. Opis głównych barier dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych w zakresie realizacji działań kulturalnych.

### 1) Dostępność architektoniczna i fizyczna podróż odbiorcy

Głównym utrudnieniem przestrzennym jest rozproszenie struktur muzeum na I, II i IV piętrze w wynajmowanej przestrzeni zabytkowej kamienicy przy ul. Piotrkowskiej 90. Wprawdzie budynek jest wyposażony w windę umożliwiającą przemieszczanie się między kondygnacjami (co ułatwia dotarcie do biur czy sal edukacyjnych), jednak zabytkowy charakter obiektu nakłada ograniczenia. Choć w samej sali wystawowej na I piętrze zastosowano dedykowaną platformę jezdną niwelującą różnicę poziomów, toaleta częściowo dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami znajduje się wyłącznie na II piętrze, co stwarza dyskomfort logistyczny dla gości przebywających na ekspozycji. Dodatkowo etap dotarcia do instytucji komplikują czynniki zewnętrzne: przedłużający się remont podwórza wymusił likwidację bezpośredniego dojścia z parkingu. Droga okrężna prowadząca przez sąsiednią posesję stanowi poważną barierę przestrzenną dla seniorów i osób z ograniczoną sprawnością ruchową, wymagając wcześniejszego kontaktu i pomocy asystenckiej.

Pozostałe bariery:

- mało widoczne wejście do Muzeum
- brak filmiku pokazującego dotarcie do Muzeum
- brak legendy w windzie z oznaczeniem co znajduje się na poszczególnych piętrach
- brak przedprzewodnika
- brak planu budynku z legendą
- brak tłumacza PJM na wydarzeniach (możliwość zamówienia z odpowiednim wyprzedzeniem)
- stromy podjazd przy wejściu do Muzeum
- ciężkie drzwi wejściowe
- domofon przy wejściu do Muzeum zamieszczony jest zbyt wysoko
- przyciski w windzie zamontowane zbyt wysoko,
- brak informacji głosowej w windzie
- brak dostosowania przycisków w windzie dla osób niewidzących i słabowidzących
- kręte schody
- brak poręczy od pierwszego stopnia

- brak stabilnych miejsc siedzących z podłokietnikami

### 2) Dostępność cyfrowa i informacyjno-komunikacyjna:

Na etapie planowania wizyty i czerpania informacji online sytuacja instytucji jest zróżnicowana. Muzeum spełniło formalny obowiązek, publikując dedykowaną **podstronę z deklaracją dostępności** (zawierającą podstawowe informacje o budynku oraz skrótowe notatki w formacie ETR i PJM). Niemniej jednak, jest to jedynie odizolowana zakładka. Główna treść serwisu – w tym bieżące aktualności, komunikaty oraz rozbudowane artykuły historyczne – jest pisana standardowym, często skomplikowanym językiem, co stanowi barierę poznawczą dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnością intelektualną. Ponadto witryna jako cała struktura pozostaje jedynie częściowo zgodna z ustawą ze względu na błędy techniczne w innych komponentach (m.in. wirtualnym spacerze, brak transkrypcji, audiodeksrypcji w części materiałów multimedialnych).

Pozostałe bariery:

- pozyskanie informacji: w materiałach prasowych dot. wydarzeń brak informacji o dostępności wydarzeń
- brak identyfikacji pomieszczeń
- z relacjami świadków wyświetlanymi na monitorach można zapoznać się jedynie poprzez ich odsłuchanie – brak napisów i tłumacza PJM
- brak ulotek w bibliotekach, informacji turystycznej itp.
- brak podręcznej biblioteczki z publikacjami
- w deklaracji dostępności brak informacji o remoncie parkingu i możliwości zaparkowania w miejscu zastępczym

Opis należy sporządzić z uwzględnieniem Modelu dostępnej kultury – etapów podróży odbiorcy lub obszarów dostępności, w zależności od sytuacji.

## 4. Opis najważniejszych potrzeb w zakresie tworzenia oferty instytucji kultury dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych

Aby Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu mogło stać się przestrzenią w pełni inkluzywną i przyjazną, konieczne jest systemowe zaspokojenie szeregu kluczowych potrzeb, które warunkują komfort i poczucie bezpieczeństwa wszystkich naszych zwiedzających. Do najważniejszych wyzwań i priorytetów w tym obszarze należą:

- **potrzeba zbudowania zintegrowanego planu działania marketingowego** przez Biuro Prasowe i Dział promocji. Strategia ta musi uwzględniać kanały dotarcia dostosowane do percepcji osób starszych oraz osób z dysfunkcjami wzroku czy słuchu, zapewniając m.in. dostępność cyfrową i alternatywne formaty informacji.
- **potrzeba dostosowania zajęć edukacyjnych i oferty warsztatowej** dla OzN. Wymaga to wdrożenia prostych komunikatów używania dostosowanego słownictwa oraz zapewnienia elastycznego, dłuższego czasu na spokojne zwiedzanie. Istotnym elementem jest też zakup wyposażenia wspierającego integrację sensoryczną,

takiego jak słuchawki wygłuszające lub słuchawki z podłączoną, wyciszającą muzyką relaksacyjną.
- **potrzeba modernizacji infrastruktury sanitarnej**, w tym dostosowania toalety do standardów dostępności architektonicznej, co stanowi absolutny fundament samodzielności gości.
- **potrzeba stworzenia przedprzewodnika** (przewodnika sensorycznego) czyli materiału edukacyjno-informacyjnego, który pozwali osobom w spektrum lub z niepełnosprawnościami intelektualnymi zapoznać się z topografią i atmosferą Muzeum jeszcze przed fizycznym przybyciem do instytucji.
- **potrzeba regularnego, cyklicznego szkolenia pracowników wszystkich szczebli** – od kadry zarządzającej, przez edukatorów, aż po personel pierwszej linii kontaktu (zespół obsługi i ochrony) – z zakresu standardów obsługi, asysty oraz komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach.
- **potrzeba ciągłego rozwoju programowego w zakresie dostępności**, polegająca na włączaniu tematów związanych z różnorodnością do głównego nurtu działalności wystawienniczej oraz stałym konsultowaniem oferty z ekspertami i samorzecznikami.
- **potrzeba systemowego wspierania osób ze szczególnymi potrzebami podczas samodzielnej i pełnoprawnej wizyty w Muzeum**. Celem instytucji jest stworzenie takich warunków (ścieżki sensoryczne, audiodeskrypcja, tyflografiki), aby każdy odbiorca mógł doświadczać kultury samodzielnie, bez konieczności proszenia o pomoc.

Proszę opisać kluczowe potrzeby instytucji w zakresie wdrażania i rozwijania dostępności, które ujawniły się przed rozpoczęciem udziału Zadaniu 3.1 oraz w trakcie jego realizacji.

## II. Planowane działania w zakresie wdrażania i rozwijania dostępności, identyfikowania potrzeb, zasad komunikacji i włączania osób ze szczególnymi potrzebami w planie krótkoterminowym oraz długoterminowym

**Uzupełniając tę część Strategii należy odnosić się do planów działania na rzecz dostępności do końca 2027 roku (plan krótkoterminowy) oraz do końca 2031 roku (plan długoterminowy).**

### 1. Cele w zakresie poprawy dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych

Działania krótkoterminowe:

1. Celem nadrzędnym Muzeum jest budowanie strategii wdrażania dostępności w taki sposób, aby Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu kojarzyło się z miejscem bezpiecznym i otwartym dla każdego.
2. Jednym z głównych zadań, które chcielibyśmy zrealizować, aby poprawić dostępność dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych odwiedzających nasze Muzeum jest przygotowanie przedprzewodnika, który zdecydowanie ułatwi zaplanowanie u nas wizyty.
3. Chcemy tworzyć dostępne materiały promocyjne (posty w mediach społecznościowych, ulotki, broszury) oraz materiały edukacyjne na przykładzie przynajmniej jednej wystawy oraz publikacji.
4. Kolejnym bardzo ważnym dla nas celem do realizacji jest nawiązanie współpracy ze środowiskami/związkami/fundacjami reprezentującymi osoby ze szczególnymi potrzebami oraz z instytucjami kultury z regionu łódzkiego, które mają wypracowane dobre praktyki związane z wprowadzaniem dostępności w swoich jednostkach. Chcielibyśmy móc skorzystać z doświadczenia innych podmiotów, aby działania przez nas podejmowane mogły być wdrażane z należytą starannością i w sposób jak najbardziej efektywny.
5. Działanie, które chcemy zrealizować do końca 2027 roku to otwarcie wystawy w budynku dawnej komendantury, gdzie aktualnie trwają prace inwestycyjne. Jest to przestrzeń, która z założenia będzie w pełni dostępna dla wszystkich grup odbiorców, spełniając przy tym najwyższe standardy projektowania uniwersalnego oraz wymogi ustawy o dostępności. Implementacja założeń modelu kultury dostępnej.

Działania długoterminowe:

1. Długoterminowe działania Muzeum koncentrować się będą na tworzeniu przyjaznego środowiska, które będzie pozwalać osobom z niepełnosprawnościami i seniorom na samodzielne, bezpieczne i równe uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym. Do końca 2031 roku przygotujemy dokumentację techniczną dla budynku, w którym powstanie główna siedziba Muzeum i wystawa poświęcona dzieciom - Polskim ofiarom II wojny światowej.

2. Chcielibyśmy przeprowadzać cykliczne szkolenia dla pracowników Muzeum, zgodnie z zakresami ich obowiązków, np. dostępność cyfrowa, dostępność architektoniczna, savoir vivre w kontakcie z OzN, tworzenie audiodeskrypcji, pierwsza pomoc, planowanie kampanii reklamowych itp.
3. Reagowanie na bieżące potrzeby realizowania działań edukacyjnych – stałe dostosowywanie ich do aktualnego zapotrzebowania. Wykorzystanie w działaniach edukacyjnych nowej przestrzeni wystawienniczej (budynek komendantury). Wzrost liczby wydarzeń dostępnych dla osób z niepełnosprawnością i osób starszych.

Proszę wymienić trzy najważniejsze cele i krótko je scharakteryzować. Cele mogą uwzględniać między innymi potrzeby pracowników i pracownic instytucji kultury, sposoby tworzenia oferty dostępnej dla osób z niepełnosprawnością i osób starszych, sposób zarządzania dostępnością, zasady współpracy ze środowiskami skupiającymi osoby z niepełnosprawnością i osoby starsze, zasady prowadzenia dostępnej komunikacji i informacji, potrzeby sprzętowe i inwestycyjne instytucji.

Cele muszą być zgodne z autodiagnozą, opisem głównych barier dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych oraz opisem potrzeb w zakresie tworzenia oferty instytucji kultury dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.

## 2. Oferta instytucji kultury

Rozwój i systematyczne dostosowywanie oferty kulturalnej oraz edukacyjnej stanowi fundament strategii inkluzywności Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu. Aby proces ten przebiegał w sposób uporządkowany i efektywny, wymienione poniżej cele instytucji powinny być realizowane przez cały zespół pracowników.

Działania krótkoterminowe:

1. **W obszarze widzenia i rozumienia**: Instytucja planuje intensywny rozwój zasobów tekstowych i audialnych. Kluczowym zadaniem jest tworzenie specjalistycznych materiałów w tekście łatwym do czytania i rozumienia (ETR), które ułatwią odbiór treści osobom z niepełnosprawnością intelektualną oraz seniorom. Równolegle wdrażana będzie audiodeskrypcja dla osób niewidomych i słabowidzących, a także rzetelne opisy alternatywne do wszystkich publikowanych w sieci zasobów ikonograficznych. Materiały edukacyjne będą redagowane z zachowaniem ścisłych zasad prostego języka, co wyeliminuje hermetyczny żargon naukowy.
2. **W obszarze słyszenia**: Muzeum będzie sukcesywnie i konsekwentnie zwiększać liczbę wydarzeń realizowanych z zachowaniem dostępności sensorycznej. W zależności od realnych potrzeb zgłaszanych przez odbiorców oraz aktualnych możliwości finansowych placówki, wprowadzane będą szczegółowe transkrypcje materiałów audio oraz profesjonalne tłumaczenia na Polski Język Migowy (PJM) podczas wernisaży, wykładów i oprowadzań kuratorskich.
3. **W obszarze promocji i edukacji społecznej**: Zaplanowano przygotowanie oraz realizację cyklicznej serii postów w mediach społecznościowych pod hasłem „Muzeum dostępne dla wszystkich”. Kampania ta będzie miała charakter edukacyjno-informacyjny i posłuży jako przejrzysty drogowskaz prezentujący

rozwiązania, udogodnienia oraz narzędzia, które instytucja już teraz oferuje swoim gościom.

Działania długoterminowe:

1. **Wdrożenie standardów projektowania uniwersalnego**: Zgodnie z przyjętą strategią, do końca 2031 roku wszystkie nowo powstające wystawy czasowe, projekty edukacyjne oraz publikacje książkowe będą od podstaw projektowane w oparciu o zasady projektowania uniwersalnego. Oznacza to, że nowa siedziba Muzeum zostanie wyposażona w zaawansowane, systemowe rozwiązania zapewniające pełną dostępność architektoniczną, cyfrową oraz informacyjno-komunikacyjną na każdym etapie – od pierwszych szkiców koncepcyjnych po finalną realizację budowlaną.
2. **Partycypacja i włączenie społeczne**: Przyszła oferta kulturalna będzie bezpośrednio współtworzona z przedstawicielami środowisk osób z niepełnosprawnościami oraz organizacjami zrzeszającymi seniorów. Współpraca ta będzie realizowana poprzez regularne konsultacje społeczne, fokusowe testowanie prototypowych rozwiązań wystawienniczych oraz aktywny udział ekspertów-audytorów w ewaluacji organizowanych wydarzeń. Nadrzędnym celem tych działań jest zagwarantowanie możliwości w pełni samodzielnego, autonomicznego i bezpiecznego korzystania z zasobów Muzeum przez możliwie najszerszą grupę odbiorców, bez barier i wykluczenia.
3. **Rozwój oferty wirtualnej**: Istotnym elementem strategii dalekosiężnej będzie przygotowanie profesjonalnego, w pełni dostępnego spaceru wirtualnego po przestrzeniach Muzeum, co pozwoli na zdalny kontakt z kulturą osobom, które z różnych przyczyn nie mogą pojawić się w instytucji osobiście.

Proszę opisać: jaka część oferty zostanie udostępniona osobom z niepełnosprawnością i osobom starszym, zwłaszcza:

a) kiedy to nastąpi, w jakich obszarach wg Modelu Dostępnej Kultury zostanie udostępniona oferta,
b) w jaki sposób, przy wykorzystaniu jakich metod, technik, narzędzi, zasobów zapewniana będzie dostępność oferty?
c) kto – pracownicy i pracownice czy osoby z zewnątrz – będą zapewniały dostępność, w jaki sposób będzie finansowane zapewnianie dostępności.

Planowane działania muszą być zgodne ze stawianymi prze instytucję celami oraz z Modelem dostępnej kultury – wskazywać na obszar dostępności, etap podróży odbiorcy oraz krok, którego/których będą dotyczyć.

## 3. Zespół instytucji kultury i organizacja pracy

Działania krótkoterminowe:

1. Koordynator dostępności wraz z Zespołem ds. dostępności będzie odpowiadał za monitorowanie realizacji Strategii oraz koordynowanie działań wszystkich komórek organizacyjnych Muzeum. Dane kontaktowe koordynatora oraz skład zespołu do spraw dostępności zostaną opublikowane na stronie internetowej oraz na stronie BIP Muzeum.

2. Pracownicy wszystkich działów będą regularnie uczestniczyć w szkoleniach specjalistycznych z zakresu komunikacji prostym językiem, dostępności cyfrowej, zasad ewakuacji, savoir-vivre wobec osób z niepełnosprawnościami oraz projektowania uniwersalnego.
3. W planowaniu wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych, wystawienniczych zostanie wprowadzona procedura uwzględniania potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami już na etapie przygotowania wydarzenia. Przygotujemy listę działań, którą realizować będziemy podczas wybranych spotkań (np. ankieta ewaluacyjna, zapewnienie asysty pracowników, hashtagi w social mediach przy promowanych wydarzeniach itp.)

Działania długoterminowe:

1. Dostępność stanie się jednym z kluczowych elementów zarządzania instytucją i będzie uwzględniana przy planowaniu budżetu, inwestycji, programów edukacyjnych oraz działań promocyjnych.
2. W ramach corocznych planów pracy zostaną wyznaczone zadania dotyczące dostępności dla wszystkich komórek organizacyjnych (wynikające ze strategii i w celu poprawy autodiagnozy). Planowane jest także przeprowadzanie regularnych szkoleń zgodnie z potrzebami pracowników, np. zatrudnianie osób z niepełnosprawnością w praktyce, savoir-vivre wobec OzN, metody pracy z uczestnikami działań edukacyjnych o różnych potrzebach.
3. Zintensyfikowane zostaną działania związane z pozyskiwaniem środków finansowych z przeznaczeniem na stałe rozbudowywanie zapewniania dostępności.

Proszę opisać, w jaki sposób, na jakich zasadach pracownicy i pracownice instytucji kultury będą włączani w tworzenie dostępności w instytucji kultury, zwłaszcza:

a) w jakim zakresie będą podnoszone kompetencje pracowników i pracownic instytucji w zakresie współpracy oraz obsługi widzów z niepełnosprawnością i osób starszych?
b) jakie decyzje zarządcze zostaną podjęte w zakresie dostępności (powołanie koordynatora/koordynatorki dostępności i/lub zespołu ds. dostępności, wydzielanie budżetu).

## 4. Osoby z niepełnosprawnością i osoby starsze w instytucji kultury

Budowanie trwałych, partnerskich relacji z grupami odbiorców o szczególnych potrzebach stanowi kluczowy element transformacji wizerunkowej i programowej Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu.

Działania krótkoterminowe:

1. **Współpraca z lokalnymi środowiskami i diagnoza barier**: Muzeum planuje niezwłoczne podjęcie bliskiej współpracy z lokalnymi klubami seniora, uniwersytetami trzeciego wieku oraz związkami zrzeszającymi osoby ze szczególnymi potrzebami. Kluczowym elementem tej kooperacji będzie

organizacja cyklu warsztatów focusowych oraz audytów społecznych. Spotkania te posłużą precyzyjnemu zidentyfikowaniu istniejących barier architektonicznych, cyfrowych i komunikacyjnych bezpośrednio w przestrzeni Muzeum. W proces ten zaangażowana zostanie większość pracowników, co zapewni interdyscyplinarne podejście do problemu. Główną odpowiedzialność za koordynację i wdrożenie wniosków wezmą na siebie: powołany Zespół ds. dostępności, Dział Edukacji oraz pracownik ds. promocji.

2. **Podnoszenie kompetencji kadr**: Kolejnym krokiem będzie nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w celu przeprowadzenia kompleksowych szkoleń dla pracowników instytucji. Warsztaty skupią się na praktycznych aspektach asysty, ewakuacji oraz zasadach savoir-vivre'u wobec osób z różnymi niepełnosprawnościami i seniorów. Szkolenia obejmą zarówno kadrę merytoryczną, jak i pracowników pierwszej linii kontaktu (m.in. biuro obsługi).
3. **Konsultacje materiałów i przestrzeni**: Przedstawiciele środowisk osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów będą regularnie zapraszani do opiniowania nowo powstających działań statutowych. Konsultacjom poddawane będą m.in. materiały promocyjne, sensoryczny przedprzewodnik oraz scenariusze nowych wydarzeń edukacyjnych. Ewaluacja ta pozwoli na bieżąco korygować błędy przed ich finalnym wdrożeniem.

Działania długoterminowe:

1. **Trwałe partnerstwa instytucjonalne**: Wymiar długofalowy opiera się na sformalizowaniu i zacieśnieniu współpracy z kluczowymi podmiotami i instytucjami publicznymi. Muzeum postara się nawiązać stałe partnerstwa z organizacjami o zasięgu regionalnym i ogólnokrajowym, takimi jak Polski Związek Głuchych Oddział Łódzki, Polski Związek Niewidomych, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) oraz lokalnymi fundacjami działającymi na rzecz OzN. Partnerstwa będą obejmowały konsultacje nowych rozwiązań, organizację dostępnych wydarzeń, wspólne szkolenia oraz działania promujące dostępność.
   Muzeum będzie dążyło do włączania przedstawicieli tych środowisk jako konsultantów, edukatorów, uczestników debat i wydarzeń oraz członków zespołów opiniujących nowe przedsięwzięcia.

Proszę określić: zakres i rodzaj współpracy, która zostanie podjęta ze środowiskami osób z niepełnosprawnością i osób starszych, role/funkcje, w jakich w życiu instytucji pojawią się osoby z niepełnosprawnością i osoby starsze, kto z instytucji kultury będzie odpowiedzialny za kontakt ze środowiskami osób z niepełnosprawnością i osób starszych, zakres działań ze środowiskami lokalnymi i organizacjami ogólnopolskimi.

## 5. Sposoby komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach

Działania krótkoterminowe:

1. Wszystkie informacje o wydarzeniach będą zawierały szczegółowy opis dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej oraz możliwość zgłoszenia indywidualnych potrzeb przed wydarzeniem (np. asysty, pętli indukcyjnej). Informacje będą publikowane na stronie internetowej, w mediach społecznościowych oraz przekazywane bezpośrednio partnerom społecznym z odpowiednim wyprzedzeniem.
2. Za stały kontakt z organizacjami i osobami ze szczególnymi potrzebami odpowiadać będzie koordynator dostępności we współpracy z Działem Edukacji i Biurem Prasowym.
3. Wszystkie wnioski i uwagi przekazywane telefonicznie, mailowo, osobiście oraz za pośrednictwem formularzy internetowych będą rejestrowane, analizowane przez Zespół ds. dostępności i uwzględniane podczas planowania kolejnych działań.
4. Wprowadzenie jasnych standardów obsługi telefonicznej i bezpośredniej dla pracowników pierwszego kontaktu, uwzględniających podstawowe zasady savoir-vivre'u wobec osób z niepełnosprawnościami.

Działania długoterminowe:

1. Muzeum będzie sukcesywnie rozwijać wielokanałową, prostą komunikację poprzez dostępną stronę internetową (zgodną z WCAG), media społecznościowe, materiały drukowane, kontakt telefoniczny, SMS, pocztę elektroniczną oraz materiały w PJM, ETR i audiodeskrypcję. Skuteczność tej komunikacji będzie regularnie oceniana podczas aktualizacji Strategii wdrażania dostępności.
2. Stworzona i systematycznie aktualizowana zostanie baza kontaktów do osób ze specjalnymi potrzebami, fundacji, stowarzyszeń oraz organizacji zrzeszających OzN. Posłuży ona do utrzymania stałych, partnerskich relacji i zwiększenia liczby odbiorców naszych działań statutowych wśród osób ze szczególnymi potrzebami.
3. Cykl regularnych szkoleń i warsztatów z zakresu komunikacji bez barier dla całego zespołu Muzeum, mający na celu uwrażliwienie pracowników na zróżnicowane potrzeby odwiedzających.

Proszę opisać planowane strategie komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach, zwłaszcza: formy kontaktu online, formy kontaktu offline (w tym korespondencyjne) oraz sposoby nawiązywania i utrzymywania relacji z organizacjami i osobami prywatnymi, które reprezentują środowisko osób z niepełnosprawnościami i osób starszych. Proszę wskazać:

a) kto z instytucji kultury będzie odpowiedzialny za utrzymywanie kontaktu ze środowiskami osób z niepełnosprawnością i osób starszych,
b) jakie zostaną wdrożone procedury przekazywania informacji, które trafiają z instytucji kultury do osób z niepełnosprawnościami i osób starszych,
c) jakie zostaną wdrożone procedury przekazywania informacji, które trafiają do instytucji kultury od osób z niepełnosprawnościami i osób starszych,

d) w jaki sposób jest realizowana zasada wykorzystywania wielu kanałów komunikacji i informacji, by zapewnić maksymalną dostępność takich działań,
e) w jaki sposób i jak często będzie weryfikowana efektywność wykorzystywanych sposobów i kanałów komunikacji z osobami z niepełnosprawnością i osobami starszymi.

## 6. Sposoby badania potrzeb publiczności o szczególnych potrzebach

Działania krótkoterminowe:

1. Po wybranych wydarzeniach dostępnościowych będą zbierane opinie i recenzje uczestników w formie dostępnych ankiet (zarówno w wersji on-line jak i w wersji papierowej). Kluczowym elementem będą także bezpośrednie rozmowy ewaluacyjne oraz pogłębione konsultacje z przedstawicielami organizacji partnerskich tuż po zakończeniu projektu.
2. Muzeum przeprowadzi kompleksowy audyt architektoniczny nowej przestrzeni wystawienniczej Muzeum (przy ul. Przemysłowej). Wizja lokalna zostanie zrealizowana z aktywnym udziałem ekspertów przez doświadczenie: osób poruszających się na wózkach, osób niewidomych lub słabowidzących, seniorów o ograniczonej mobilności oraz rodzin z dziećmi.
3. Uruchomienie pilotażowych paneli dyskusyjnych z udziałem zróżnicowanej publiczności, mających na celu szybkie zidentyfikowanie najpilniejszych do zmiany barier informacyjno-komunikacyjnych w obecnej ofercie edukacyjnej.

Działania długoterminowe:

1. Utrzymanie i rozwój stałych kanałów konsultacyjnych oraz nowoczesnych, w pełni dostępnych narzędzi cyfrowych, służących do systematycznego zgłaszania uwag i wniosków przez wszystkich odbiorców oferty Muzeum.
2. Systemowa współpraca z organizacjami pozarządowymi: prowadzenie regularnych, cyklicznych konsultacji społecznych oraz włączanie ekspertów środowiskowych i rzeczników praw OzN w procesy testowania oraz projektowania nowych działań programowych Muzeum.
3. Cykliczna ocena skuteczności racjonalnych usprawnień wprowadzonych w latach poprzednich. Wyniki tych analiz będą kluczowe dla wprowadzenia bieżących korekt , optymalizacji wydatków budżetowych oraz planowania przyszłych inwestycji Muzeum.
4. Prowadzenie regularnych badań ilościowych i jakościowych we współpracy z podmiotami zewnętrznymi, aby precyzyjnie mierzyć poziom satysfakcji publiczności o szczególnych potrzebach oraz mapować zmieniające się trendy w uczestnictwie w kulturze.

Proszę opisać w jaki sposób będą badane oczekiwania i możliwości osób o szczególnych potrzebach, proszę wskazać zwłaszcza te metody, rozwiązania, które będą nowością w działalności instytucji kultury. Proszę uwzględnić działania o charakterze badawczym, animacyjno-badawczym czy sieciującym. Proszę opisać, w jaki sposób w planowane działania będą zaangażowani pracownicy i pracownice instytucji kultury, a kiedy będą wykorzystywani eksperci zewnętrzni.

## 7. Identyfikacja ryzyk

1. Spadek frekwencji wynikający ze zmiany lokalizacji nowej siedziby Muzeum: przeniesienie instytucji z tymczasowej, niezwykle prestiżowej lokalizacji przy ul. Piotrkowskiej w Łodzi, będącej głównym traktem spacerowym, turystycznym i najlepiej skomunikowanym punktem Łodzi, rodzi realne zagrożenie zmniejszenia liczby odwiedzających nas odbiorców. Nowy budynek, położony w rejonie o znacznie mniejszym natężeniu ruchu pieszego i gorszej ekspozycji komercyjnej, może początkowo zniechęcać dotychczasową publiczność, w tym turystów oraz osoby starsze przyzwyczajone do łatwego dojazdu. Działaniem niwelującym to ryzyko będzie realizacja intensywnej, dedykowanej kampanii informacyjno-promocyjnej, precyzyjnie opisującej nowe ścieżki dotarcia, a także uruchomienie unikalnych, angażujących projektów kulturalnych (np. we współpracy partnerami zewnętrznymi), które przyciągną publiczność do nowej przestrzeni.
2. Ograniczenia budżetowe oraz bariery techniczno-prawne w wynajmowanym obiekcie: poważnym ryzykiem dla pełnego wdrożenia standardów dostępności pozostaje sztywny budżet instytucji oraz fakt, że budynek jest przestrzenią wynajmowaną. Ogranicza to możliwość prowadzenia głębokich, stałych ingerencji architektonicznych i konstrukcyjnych bez zgody właściciela oraz wiąże się z wysokimi kosztami adaptacji. Aby zminimalizować to ryzyko, Muzeum zastosuje strategię etapowania inwestycji oraz priorytetyzacji zadań. Skupimy się na wdrażaniu elastycznych rozwiązań organizacyjnych i proceduralnych, które nie wymagają potężnych nakładów finansowych (np. odpowiednie szkolenia asystenckie, zmiana aranżacji wnętrz). Równolegle instytucja będzie aktywnie aplikować o fundusze zewnętrzne.
3. Niewystarczające zaangażowanie partnerów społecznych w konsultacje: istnieje ryzyko, że kluczowi partnerzy, liderzy opinii oraz organizacje pozarządowe reprezentujące osoby o szczególnych potrzebach wykażą niskie zainteresowanie udziałem w planowanych badaniach i procesach doradczych. Minimalizowanie tego zagrożenia będzie polegało na odejściu od formalnych, bezosobowych zapytań na rzecz budowania autentycznych, długofalowych relacji partnerskich. Zaprosimy przedstawicieli NGO do bezpośredniego dialogu, oferując im elastyczne formy spotkań (zarówno stacjonarne, jak i online), a także transparentnie pokazując, jak ich uwagi wpływają na realne zmiany w Muzeum. Wzmocnimy też współpracę z innymi łódzkimi instytucjami kultury, aby wspólnie sieciować środowiska aktywistyczne.
4. Opór wewnętrzny zespołu oraz brak odpowiednich kompetencji pracowników: nowe procedury i wymagania związane z zapewnieniem dostępności mogą spotkać się z niezrozumieniem lub oporem części personelu, traktującego je jako dodatkowy obciążający obowiązek administracyjny. Ryzyko to ograniczymy poprzez realizację wewnętrznego programu edukacyjnego, włączanie pracowników różnych działów w procesy projektowe oraz jasne komunikowanie, że dostępność jest wspólną wartością i misją całego zespołu Muzeum, a nie tylko zadaniem koordynatora dostępności.

Proszę opisać, jakie ewentualne niepewne zdarzenia (grupy zdarzeń) mogą mieć wpływ na założone w Strategii cele. Proszę wskazać zdarzenie, oszacować jego prawdopodobieństwo i wpływ na wdrażanie i rozwijanie dostępności w instytucji.
Proszę skrótowo opisać możliwe działania, które instytucja podejmie, aby:

a) minimalizować ryzyko wypływające ze zdarzeń;
b) minimalizować prawdopodobieństwo zdarzeń.

Opis tej części Strategii powinien zawierać odniesienia do procesów wewnętrznych oraz do otoczenia, w jakim znajduje się instytucja.

## 8. Inwestycje na rzecz dostępności

Działania krótkoterminowe:

1. Projekt i aranżacja wystawy bez barier: wykonanie kompleksowej dokumentacji projektowej nowej wystawy (oraz jej późniejsza realizacja) w historycznym budynku komendantury. Wszystkie elementy ekspozycji, w tym multimedia zostaną zaprojektowane zgodnie z wytycznymi WCAG. Proces ten zostanie poprzedzony oraz podsumowany szczegółowymi konsultacjami społecznymi z samorzecznikami i specjalistami od dostępności architektonicznej i sensorycznej.
2. Bezpieczeństwo i ewakuacja: zakup specjalistycznych artykułów i wyposażenia niezbędnych dla zachowania najwyższego poziomu bezpieczeństwa odwiedzających ze szczególnymi potrzebami (m.in.: zakup krzeseł ewakuacyjnych dla osób o ograniczonej mobilności). Równolegle nastąpi doprecyzowanie wewnętrznych przepisów BHP oraz procedur ewakuacji Muzeum – zostaną one rozszerzenie o precyzyjne scenariusze ratowania osób ze szczególnymi potrzebami.
3. Inkluzywna edukacja: zakup przedmiotów i nowoczesnych materiałów dydaktycznych ułatwiających prowadzenie działań edukacyjnych. Zainwestujemy w profesjonalne pomoce dotykowe, tyflografiki, repliki eksponatów do poznawania dotykiem oraz zestawy sensoryczne.
4. Poprawa dostępności informacyjnej: zakup i montaż fizycznych elementów nawigacyjnych, takich jak czytelne, kontrastowe tablice informacyjne.

Działania długoterminowe:

1. Projektowanie uniwersalne stałej siedziby: wykonanie całościowej, wielobranżowej dokumentacji projektowej dla docelowej, stałej siedziby Muzeum. Zlecenie oraz nadzór nad pracami inwestycyjno-budowlanymi będą uwzględniały standardy projektowania uniwersalnego oraz zróżnicowane potrzeby grup odbiorców, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami.
2. Zakup i wdrożenie nowoczesnego audioprzewodnika z wideo-tłumaczem PJM – Stworzenie dedykowanego systemu przewodników multimedialnych nowej generacji, oferujących pełną ścieżkę zwiedzania z audiodeskrypcją, napisami dla osób niesłyszących oraz nagraniami w Polskim Języku Migowym wyświetlanymi bezpośrednio na ekranie urządzenia.

Z uwagi na ograniczony budżet Instytucji, powyższe zadania będą realizowane w przypadku pozyskania dodatkowych środków finansowych pochodzących z innych źródeł.

Proszę wskazać, czy i ew jakie inwestycje na rzecz dostępności są planowane w instytucji kultury, w jaki sposób będą finansowane, kiedy będą realizowane?

## 9. Ustawy o dostępności

Działania krótkoterminowe:

1. Wdrożenie informacji przestrzennej: zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w całym budynku Muzeum w sposób wielokanałowy (co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy). Spełniając minimalne wymagania ustawowe, wdrożymy oznaczenia wizualne (kontrastowe tablice), dotykowe (plany tyflograficzne, napisy w alfabecie Braille'a) lub głosowe (systemy audio-przewodników czy asystentów głosowych). Pozwoli to na samodzielną i bezpieczną nawigację osobom niewidomym, słabowidzącym oraz z niepełnosprawnościami intelektualnymi.
2. Bezpieczna ewakuacja bez barier: zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami realnej możliwości ewakuacji lub uratowania ich w inny, dostosowany sposób w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia. Wymaga to modyfikacji planów ratunkowych, wyznaczenia bezpiecznych stref oczekiwania na pomoc oraz przeszkolenia personelu z procedur asysty ratunkowej.
3. Aktualizacja Deklaracji Dostępności: dokonanie obowiązkowego, corocznego przeglądu oraz aktualizacji Deklaracji Dostępności zamieszczonej na stronie internetowej Muzeum, zgodnie z wymogami prawnymi. Dokument ten będzie rzetelnie odzwierciedlał stan faktyczny dostępności cyfrowej, architektonicznej oraz informacyjno-komunikacyjnej naszej instytucji, zawierając także aktualne dane kontaktowe do koordynatora dostępności.

Działania długoterminowe:

1. Audyt i monitoring cyfrowy: muzeum będzie prowadziło systematyczne, cykliczne przeglądy zgodności strony internetowej, publikowanych dokumentów elektronicznych oraz materiałów multimedialnych z wymaganiami ustawy o dostępności cyfrowej oraz standardem WCAG.
2. Projektowanie uniwersalne i standaryzacja prawna: wszystkie nowe inwestycje, modernizacje oraz bieżące działania programowe będą planowane i realizowane zgodnie z wymaganiami ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami wdrażając w pierwszej kolejności zasady projektowania uniwersalnego, a tam gdzie to niemożliwe – elastyczne, racjonalne usprawnienia.

Proszę opisać, jak będą wypełniane wymogi minimalne Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami i Ustawy o zapewnianiu dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych, planowane działania?

## 10. Kryteria sukcesu planu wdrażania i rozwijania dostępności

Działania krótkoterminowe:

1. Systematyczny przegląd wskaźników: Zespół ds. dostępności będzie dokonywał regularnego przeglądu realizacji Strategii. Szczegółowej analizie ilościowej i jakościowej będą podlegały kluczowe wskaźniki efektywności, takie jak: dokładna liczba zrealizowanych działań bez barier, liczba przeszkolonych pracowników, liczba dostępnych wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, liczba indywidualnie zgłoszonych potrzeb ze strony gości oraz stopień realizacji zaplanowanych inwestycji.
2. Skuteczność działań będzie oceniana również na podstawie opinii uczestników wydarzeń oraz konsultacji z organizacjami reprezentującymi osoby ze szczególnymi potrzebami.
3. Zespół będzie współpracował nad poprawą dostępności, pracownicy będą samodzielnie podejmować działania dostępne w obszarze swoich obowiązków konsultując je z koordynatorem.
4. Zbudowana sieci partnerstw: przygotowana i uruchomiona zostanie aktywna lista kontaktów partnerskich obejmująca kluby seniora, szkoły specjalne i warsztaty terapii zajęciowej. Podmioty te będą miały stałą możliwość preferencyjnego uczestnictwa w wydarzeniach organizowanych przez Muzeum.
5. Poprawa jakości, bezpieczeństwa i ogólnego komfortu wizyt Świadków Historii – w tym osób starszych, kombatantów oraz osób o szczególnych potrzebach sensorycznych i ruchowych – poprzez zapewnienie im dedykowanej asysty oraz spersonalizowanych warunków podczas nagrań, wywiadów i uroczystości.

Działania długoterminowe:

1. Sukces wdrażania Strategii będzie oceniany poprzez wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami i seniorów korzystających z oferty Muzeum, wdrożenie rekomendacji z audytów dostępności, rozwój partnerstw z organizacjami społecznymi oraz stopniową eliminację barier wskazanych w autodiagnozie. Wyniki ewaluacji będą stanowiły podstawę do aktualizacji Strategii i wyznaczania kolejnych celów rozwojowych.

Sylwia Wielichowska

Elektronicznie podpisany przez Sylwia Wielichowska
Data: 2026.09.30 00:17:20 +02'00'

Proszę opisać w jaki sposób będzie prowadzona ewaluacja, ocena podejmowanych działań na rzecz wdrażania i rozwijania dostępności. Proszę wskazać kryteria, dane, które będą zbierane i analizowane, by ocena była obiektywna, a zebrana wiedza służyła weryfikacji postawionych celów oraz tworzeniu następnych krótko i długoterminowych planów rozwijania dostępności.